

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.833/2012/10. szám

A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú eljárás során dr. Séllei Ilona ügyvéd által képviselt, majd a fellebbezési eljárásban személyesen eljáró I.rendű felperes neve I. rendű és II.rendű felperes neve II. rendű, mindketten k.-i (cím) lakos felpereseknek - a dr. Varga Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Varga László ügyvéd) által képviselt alperes neve k.-i (cím) lakos alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 8.P.21.124/2011/15. számú ítélete ellen az alperes által 19. sorszámmal előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, megállapítja, hogy a kölcsönszerződés 2010. december 20-i keltezésű felmondása is érvénytelen; az alperes által a felpereseknek fizetendő perköltség összegét 27 000 (Huszonhétezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 127 000 (Egyszázhuszonhétezer) forintba, az államnak megtérítendő illeték összegét 27 000 (Huszonhétezer) forintba leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra térítsen meg 48 000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint 2006. július 31-én a peres felek között közjegyző által írásba foglalt kölcsönszerződés jött létre. Ennek 1. pontjában a szerződő felek kijelentették, hogy az alperes az I. rendű felperesnek, mint vállalkozónak többféle tevékenységi körébe tartozó szolgáltatást végzett 24 500 000 forint összegben, s ezt a vállalkozói díjat az I. rendű felperes megfizetni nem tudta. Az okirat 3. pontjában írtak szerint az alperes hozzájárult ahhoz, hogy az adós tartozását 2006. augusztus 1. napjától kezdődően 2012. augusztus 1-ig havi 600 000 forintos részletekben fizesse vissza, az I. rendű felperes vállalta e kötelezettség teljesítését.

A szerződés 6. pontja szerint az I. rendű felperes biztosítéskul felajánlotta a **K., D.** körút 1. szám alatt lévő söröző, a **T., J.** út 25. szám alatti **É.** presszó elnevezésű üzletek, a **gazdasági társaság** pénznyerő automatái, valamint a **gazdasági társaság 2**-ben lévő

pénznyerő automaták üzemeltetési jogát, továbbá ezen szerződés megkötésének időpontjában meglévő valamennyi vagyonát.

A II. rendű felperes az I. rendű felperes tartozásának fedezetéül felajánlotta valamennyi vagyonát.

A szerződés 10. pontjában rögzítették, hogy a **K.-i** söröző értékét 2 500 000 forintban, az **É.** presszó értékét 1 500 000 forintban, a két kft. értékét összesen 7 500 000 forintban állapítják meg.

Az okirat 12. pontja tartalmazza, hogy amennyiben az I. rendű felperes fizetési kötelezettségének nem vagy nem szerződésszerűen tesz eleget, az alperes jogosult a szerződést felmondani, a követelést lejárttá tenni és igényét peres eljárás mellőzésével bírósági végrehajtásban érvényesíteni.

2010. december 20-án az alperes kérelmére az eljáró közjegyző fizetési felszólítást és felmondási nyilatkozatot foglalt közokiratba. Az okirat egyebek mellett tartalmazza, hogy az I. rendű felperes kötelezettségét megszegte, lejárt tartozását nem egyenlítette ki, viszont átadta a kölcsönszerződés 10. pontjában rögzített ingatlanok bérleti és működtetési jogát, melynek együttes értéke 11 500 000 forint és 900 000 forintot megfizetett az alperes részére. Ennek következtében fennálló tartozása 12 100 000 forint, s ennek 2007. január 1-től járó törvényes kamata. Az okirat 3. pontja szerint az alperes a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta.

2011. január 31-én az eljáró közjegyző-helyettes végrehajtási záradékot bocsátott ki 12 100 000 forint tőke, ennek 2007. január 1-től a kifizetésig járó kamata és 13 230 forint közjegyzői díj erejéig.

A végrehajtási záradékkal megindított végrehajtási eljárás folyamatban van.

A **K., D.** krt. 1. alatti vendéglátó egységet 2006. január óta az alperes üzemelteti. A **T., J.** u. 25. szám alatt lévő **É.** presszót 2001. szeptember 7. és 2006. május 10. között **K. R.** üzemeltette, ezt követően **T.** Község Önkormányzatának Jegyzője csak 2009. október 26-án adott ki működési engedélyt a **gazdasági társaság3** részére. A kölcsönszerződés megkötésekor a **gazdasági társaság 2** nem létezett, az ilyen név alatt bejegyzett összes kft-t a cégbíróságok hivatalból törölték 1998. június 16-án. A **gazdasági társaság 2** két különböző cégjegyzékszám alatt is nyilvántartásba vett szervezet, s mindkettő tulajdonosa **T. L.** h.-i lakos.

A felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperessel 2006. július 31-én kötött közokiratba foglalt kölcsönszerződés és az annak felmondásáról szóló 2010. december 20-i keltezésű nyilatkozat azok színlelt volta miatt semmis. Arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződésbe foglalt tartalommal a szerződő feleknek szerződéskötési szándéka nem volt, az alperes sohasem nyújtott semmilyen szolgáltatást az I. rendű felperes részére, amelyért őt vállalkozói díj illetné. Az I. rendű felperes előadása szerint a valós megállapodásuk az volt, hogy az alperes átadja részére a söröző, a

presszó és a játékgépek üzemeltetési jogát, melyekért 24 500 000 forintot megfizet részére. Megállapodásuk szerint ezt a háttérszerződést írásban kívánták megkötni a közjegyzői okirat aláírását követően, ettől azonban az alperes elzárkózott.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperesek költségben való marasztalását kérte. Ellenkérelmében a felperes állítását képtelenségnek tartotta, egyéb érdemi nyilatkozatot az elsőfokú eljárás során nem tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a peres felek által 2006. július 31-én kötött, közokiratba foglalt kölcsönszerződés színlelt, semmis. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek 715 010 forint általános forgalmi adót is tartalmazó perköltséget és térítsen meg az államnak 726 000 forint illetéket.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy az alperest mind a két ügyben tartott tárgyalásra személyes megjelenési kötelezettséggel idézte, ám ő egyik alkalommal sem jelent meg, ezzel megfosztotta magát attól a lehetőségtől, hogy álláspontját kifejthesse, a felperes állításait megcáfolja. Írásban a felperes által előadottak kapcsán érdemi ellenkérelmet, cáfolatot nem fogalmazott meg, a felperes állításainak ellenkezőjét meg sem kísérelte bizonyítani.

Hangsúlyozta, hogy a vendéglátó egységek üzemeltetőinek személyével, illetve a játékgépeket működtető kft-vel kapcsolatban beszerzett okiratokból egyértelműen megállapítható volt, hogy a kölcsönszerződés 6. pontjában feltüntetett „biztosítékok” kapcsán a szerződés valótlanságokat tartalmaz, amelyekből alappal lehet következtetni arra, hogy a szerződés 1. pontjában írt tartozás sem valós. A fizetési felszólítás és felmondási nyilatkozat 2. pontjában írt állításokat a beszerzett okiratok ugyancsak cáfolták.

Mindezek alapján megállapította, hogy a peres felek 2006. július 31-én kötött kölcsönszerződésében írt szerződési akarattal a szerződő felek nem rendelkeztek, a szerződésben írt tartalommal szerződést nem kívántak kötni. Szándékuk kölcsönösen egy más tartalmú háttérszerződés megkötésére irányult, ez azonban nem jött létre közöttük.

Hangsúlyozta, hogy a megkötött szerződés a Ptk. 207. § (6) bekezdése értelmében színlelt, semmis, ebből következően ugyancsak semmis a 2010. december 20-án kelt fizetési felszólítás és felmondás is. A semmis szerződés a szerződésben írt joghatás teljesítését kizárja.

Rámutatott, hogy a megállapításra irányuló kereset Pp. 123. §-ában írt feltételei az adott esetben fennálltak, így a kereset teljesítésének eljárásjogi akadályja sem volt.

Kiemelte, hogy az eredeti állapot helyreállításáról rendelkeznie nem kellett, mert a peres felek részéről a semmis szerződés alapján semmilyen teljesítés nem történt.

A pertárgyértéket a 2010. december 20-i okiratban írt 12 100 000 forintos tartozás összegében állapította meg, s annak figyelembevételével kötelezte a peresztes alperest a Pp. 78. §-a (1) bekezdése alapján a felperesek részére jogi képviselőjük munkadíjából álló

perköltség, valamint az állam javára a felperesek illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperesek költségben való marasztalását. Azzal érvelt, hogy a színlelés közös akarat elhatározást feltételez, ő azonban más tartalmú szerződést nem akart kötni. Álláspontja szerint a kölcsönszerződés a felperes tartozás elismerő nyilatkozatát is tartalmazza, így neki kellett volna bizonyítania, hogy tartozása nem áll fenn. Hiányolta, hogy a felperes nem adott magyarázatot arra, hogy miért kezdte meg tartozása törlesztését, miért fizetett meg részére 900 000 forintot. Utalt arra, hogy a vendéglátó egységek működési engedélyeinek átíratásával az I. rendű felperes várokoztatta őt, hivatkozva arra, hogy nincsen pénze, így neki kellett viselnie a bérleti díjakat és az üzemeltetéssel felmerülő egyéb költségeket. Hangsúlyozta, hogy az ítéletben megjelölt kft-k működnek, ennek igazolása végett becsatolta a cégkivonatokat.

A felperesek ellenkérelmükben az első fokú ítélet helybenhagyását kérték. Megismételték korábban kifejtett álláspontjukat, mely szerint az alperes semmilyen szolgáltatást nem nyújtott az I. rendű felperes részére, aki nem fizetett meg 900 000 forintot, ilyen nyilatkozatot soha nem tett, ezt pusztán az alperes előadása alapján készült közjegyzői okirat tartalmazza.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alperes fellebbezési tárgyaláson tett személyes előadása alapján kiegészíti azzal, hogy az I. rendű felperes és az alperes valójában abban egyezett meg, hogy az alperes üzleti érdekeltségeit átadja az I. rendű felperesnek, aki azért a közjegyzői okiratban megállapított ellenértéket fizeti meg részére. E megállapodásukat azonban nem foglalták írásba, és nem is ment foganatba.

Az ítéltábla a fellebbezést az ügy érdemét tekintve nem találta alaposnak.

A peres felek egyező előadása alapján volt megállapítható valós szerződési akaratuk, s az is, hogy ennek megfelelő szerződést írásban nem kötöttek, a megállapodás nem ment foganatba: a felperes nem vette át a söröző és a presszó üzemeltetési jogát - az **É.** presszó üzemeltetési jogával egyébként az alperes nem is rendelkezett -, s nem kötött megállapodást a pénznyerő automatákat működtető kft-k tulajdonosával sem a gépek üzemeltetésére. Következésképpen a kölcsönszerződésben kikötött ellenszolgáltatás - amely a szerződés elnevezésével szemben nem kölcsön, s nem is vállalkozói díjtartozás volt - nem illeti meg az alperest szerződéses teljesítés címén.

Az alperes személyes előadásával megerősítette tulajdonképpen, hogy a 2006. július 31-i szerződés ténylegesen színlelt szerződés. Azt a látszatot keltették a szerződő felek közös akarat, mintha közöttük vállalkozási szerződés jött volna létre a korábbiakban, melynek keretében az alperes szolgáltatásokat teljesített az I. rendű felperes részére, amelyért őt vállalkozói díj illetné meg, s ennek megfizetését az I. rendű felperes a szerződésben írtak szerint részletekben teljesíti. Ezért teljes bizonyossággal megállapítható, hogy a felek között az okiratban írt vállalkozási szerződés nem jött létre.

Nem kétséges az sem, hogy a szerződésben írt „biztosítékok” sosem álltak a felperes rendelkezése alatt, így azokat jogszerűen fel sem ajánlhatta a szerződést biztosító mellékszolgáltatásként. A pénznyerő automatakat - az alperes előadása szerint - a kft. tulajdonosával kötött megállapodás alapján az alperes üzemeltette, a „kölcsönszerződés” megkötésekor. Nyilatkozata szerint a felperes a szerződéskötést követően átvette a gépek üzemeltetését, ez azonban - amennyiben ténylegesen így történt - a per elbírálása szempontjából közömbös, tekintettel arra, hogy a peres felek között jogviszony nem jöhetett létre, amennyiben az I. rendű felperes valóban működtette a játékgepeket, e tevékenysége hasznával a gépek tulajdonosa felé tartozik elszámolni.

A kiegészített tényállás alapján már nem csupán a kölcsönszerződésbe foglalt biztosítékokkal kapcsolatos megállapodás valótlan voltából, hanem a peres felek egyező előadásából is kétséget kizáróan meg lehetett állapítani, hogy olyan tartalmú jogviszony, melyet a közjegyzői okirat tartalmaz, a szerződő felek között nem jött létre, a kölcsönszerződés tartalmát a felek egyező, egybehangzó akarattal színlelték.

Annak, hogy e színlelt szerződést közokiratba foglalták, a szerződés semmisségének megállapítása szempontjából nincs különösebb jelentősége. A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a közokirat csupán azt bizonyítja, hogy az okiratba foglalt nyilatkozat elhangzott, annak valós voltát azonban nem igazolja. Azt, hogy a nyilatkozat való-e vagy sem, a bíróság szabad mérlegeléssel állapítja meg. A nyilatkozatban foglalt tények tekintetében a közokiratnak semminemű bizonyító ereje nincsen. A közokirat jelentősége abban áll, hogy mellette szól a Pp. 195. § (6) bekezdésében megfogalmazott valódiság vélelme, amely azonban megdönthető. Másik előnye az, hogy - miként az adott esetben is történt - az ilyen okirat alapján közvetlenül, bírósági eljárás lefolytatása nélkül végrehajtási eljárás indítható.

A perbeli esetben azonban a fent kifejtettek szerint kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a szerződő felek közokiratba foglalt nyilatkozata ellenére sem jött létre közöttük olyan tartalmú szerződés, melyet az eljáró közjegyző közokiratba foglalt. A színlelt szerződés által leplezett, előzőekben írt tartalmú mögöttes szerződés pedig nem ment foganatba, a felperes nem szerezte meg a söröző, a presszó, illetve a pénznyerő automatakat üzemeltetési jogát, így fizetési kötelezettsége emiatt sem lehet az alperes felé.

A felperesek a Pp. 123. §-a által szabályozott megállapítási pert indítottak, holott velük szemben végrehajtási eljárás folyik, így lehetőségük lett volna végrehajtás megszüntetése iránti per kezdeményezésére is. E lehetőséggel nem éltek, ám az ítéletábla megítélése szerint az alperessel szembeni jogaik megóvása végett a jogvédelem ilyen módon is megilleti őket.

Az alperes állította, hogy a felperes 900 000 forintot megfizetett részére, ezt az I. rendű felperes kategorikusan tagadta, az ellentétes nyilatkozatokra tekintettel az alperesnek kellett volna bizonyítania a teljesítés megtörténtét, e kötelezettségének azonban nem tett eleget. E körben további bizonyítás felvételének egyébként sem volt helye, mert a pernek nem ez volt a tárgya.

A kifejtettek szerint tehát az elsőfokú bíróság érdemben helytálló ítéletet hozott. A felperesek keresete azonban arra is irányult, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a 2010. december 20-i keltezésű közjegyzői okiratba foglalt fizetési felszólítás és felmondási nyilatkozat is színlelt. Ezt az elsőfokú bíróság - a felmondási nyilatkozatot illetően helyesen - az ítélete indokolásában írtak szerint meg is állapította, azonban az ítélet rendelkező része e megállapítást nem tartalmazza. Tekintettel arra, hogy a színlelt szerződés felmondása sem lehet érvényes, az ítélet tábla a törvényszék határozatának rendelkező részét kiegészítette akként, hogy megállapította, hogy a kölcsönszerződés 2010. december 20-i keltezésű felmondása is érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság helytállóan hangsúlyozta, hogy a kereset a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset volt, tévedett azonban akkor, amikor ennek ellenére a pertárgy értékét az alperes által az I. rendű felperes tartozásaként megjelölt 12 100 000 forintban állapította meg. A Debreceni Ítélet tábla álláspontja szerint ugyanis a megállapításra irányuló kereset esetében a pertárgy értéke meg nem határozható. A kereseti illeték, illetve a perköltség számításának alapja ilyen esetben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdése b) pontja szerint állapítandó meg, s ez a per 2011. szeptember 28-i megindításakor 450 000 forint volt. Ebből következően a felperesek illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett kereseti illeték összege 27 000 forint. Az elsőfokú eljárás során a felpereseket ügyvéd képviselte, akinek munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján kellett megállapítani, nem pedig az elsőfokú bíróság által felhívott 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján.

Az alperes fellebbezési kérelme, mint többen a kevesebb, magában foglalta a perköltségben való marasztalásáról szóló rendelkezés megváltoztatását is. E kérelem a pertárgyérték téves meghatározása következményeként részben alaposnak bizonyult, ezért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, az illetékekről szóló ítéleti rendelkezést a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján hivatalból korrigálta.

A fellebbezés csak kis részben, a perköltség összege tekintetében bizonyult alaposnak, ám a túlnyomó részt pernyertes felpereseknek a fellebbezési eljárás során jogi képviselettel kapcsolatos költsége nem volt, míg a tárgyaláson megjelent II. rendű felperes utazással felmerült készkiadása megtérítését nem igényelte, ezért az ítélet táblának fellebbezési eljárási költségről nem kellett rendelkeznie.

Az alperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az érdemben alaptalan fellebbezés következményeként az alperesnek kell az állam javára megtéríteni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

D e b r e c e n, 2013. március 14.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -